

Kan mosjon og god plass redusere fødselsvansker og lammetap?

Foto: Animalia/ Caroline Roka

Tore S. Tollersrud og Vibeke Tømmerberg, Helsetjenesten for sau – Animalia

Takk til Lars Erik Gangsei (Animalia) og Ingrid Toftaker (NMBU) for hjelp med statistisk bearbeiding av data.

Har mosjon og god plass betydning for sauens velferd?

Naturlig atferd

- Muligheten for "et naturlig liv" / utføre atferd som er naturlig for arten (sosial kontakt, morsatferd, beiting, velge liggeplass m.m.)
- **Nok plass** - sauen har behov for en viss avstand til andre sauer
- **Bevegelse** - viktig behov hos sau og andre husdyr

Beiteperioden

Inneførringsperioden – tilrettelegge best mulig

God helse

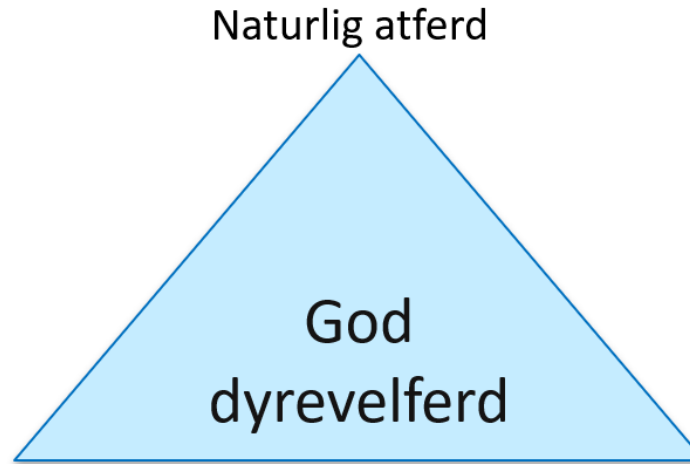

Foto: Animalia/ Mina Klaseie

Dyrets opplevelse av sitt daglige miljø (+ mat, trivsel/- frykt, stress)

Kan mosjon og god plass redusere fødselsvansker og lammetap?

- Feltforsøk våren 2019 (Helsetjenesten for sau og Team småfe)
 - Undersøke betydningen av mosjon i drektigheten for bl.a. fødselsvansker, dødfødsler og søyas helse
- Spørreundersøkelse desember 2019
- Foreløpige resultater

Foto: Animalia/ Mads Borgen

Feltforsøk

- 11 besetninger i ulike deler av landet, ca. 1100 søyer totalt
- To grupper fra fostertelling til lamming (lik alder, rase, fôring, antall foster)

Kontrollgruppe: Inne, maks 1 m² per sau

Mosjonsgruppe: Minst 3 m² per sau, fri tilgang til uteareal/regelmessig lufting

Foto: Animalia/ Grethe Ringdal

- Registrering av bl.a. fødselsvansker, dødfødsler, fødselsvekter og sykdom
- Vanskelig å rekruttere produsenter til forsøket - positive erfaringer med mosjon

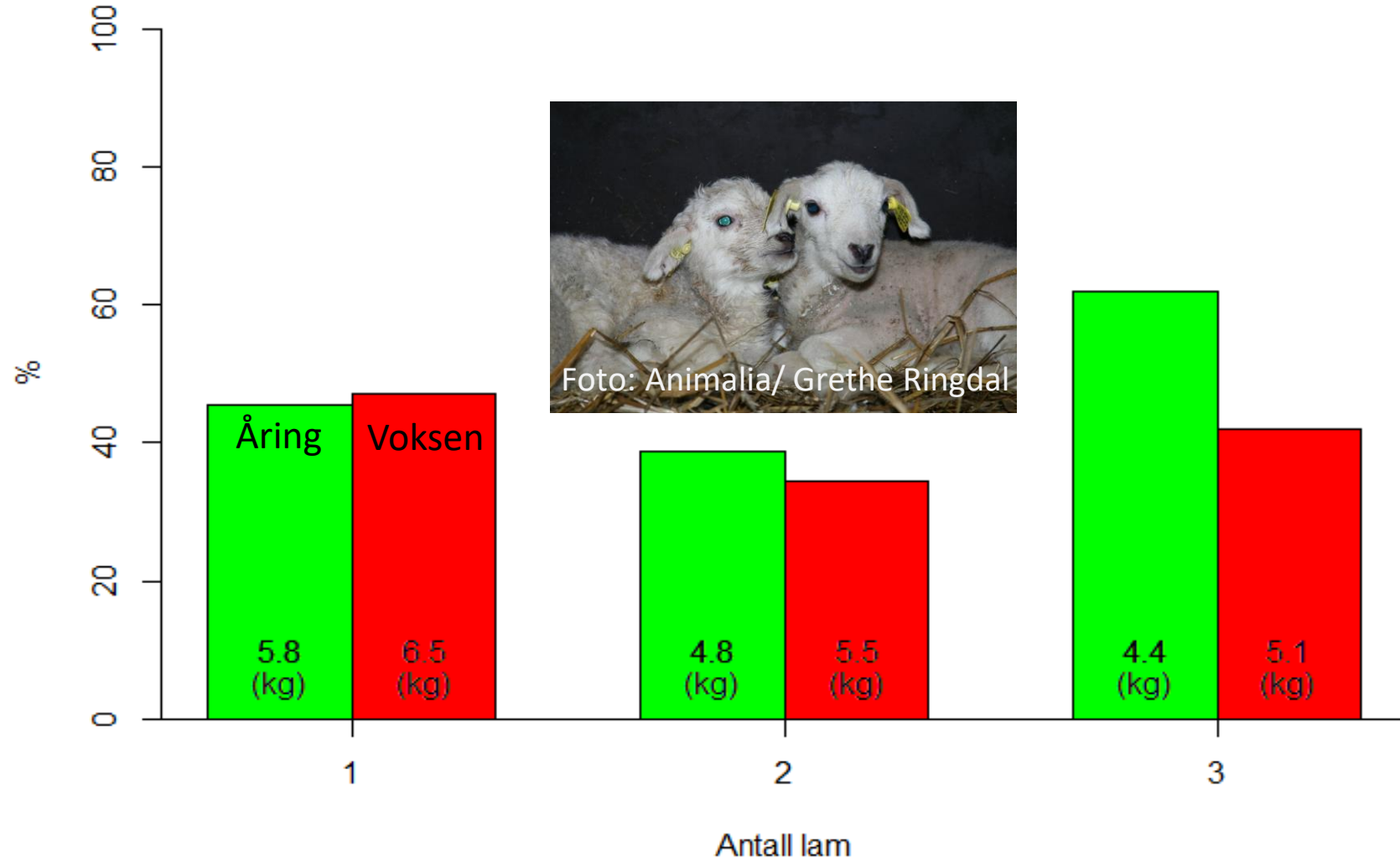
Foreløpige resultater

Fødselshjelp

Mer fødselshjelp

- Økt kullstørrelse
- Økt snittvekt på lam
- Åringer

Minst fødselshjelp hos voksne søyer med tvillinger

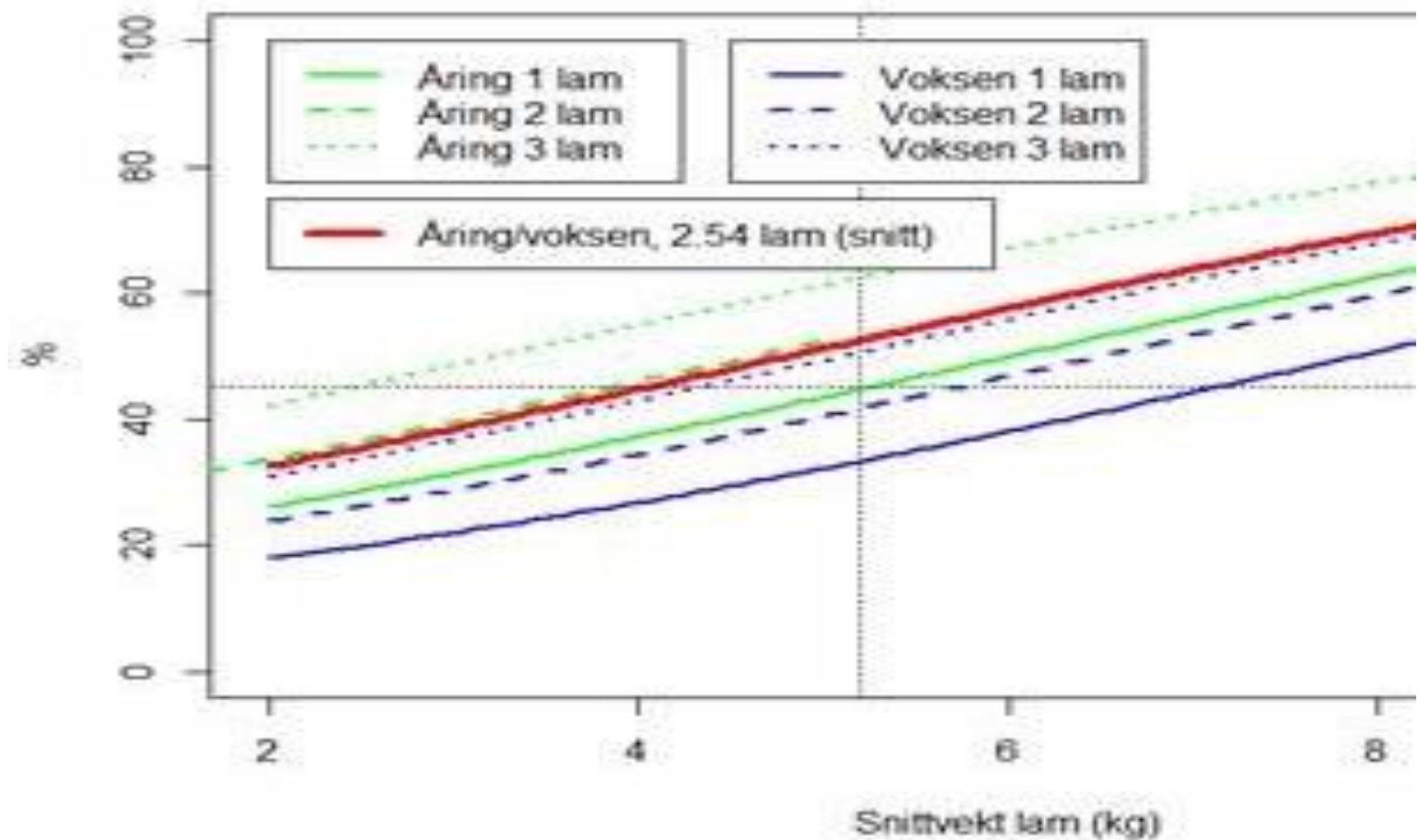

Fødselshjelp

Mer fødselshjelp ved økt snittvekt på lam

Foto: Animalia/ Grethe Ringdal

Feilstillinger og dødfødte lam

Økt sjanse for feilstillinger og dødfødte lam ved økt kullstørrelse

Foto: Animalia/ Grethe Ringdal

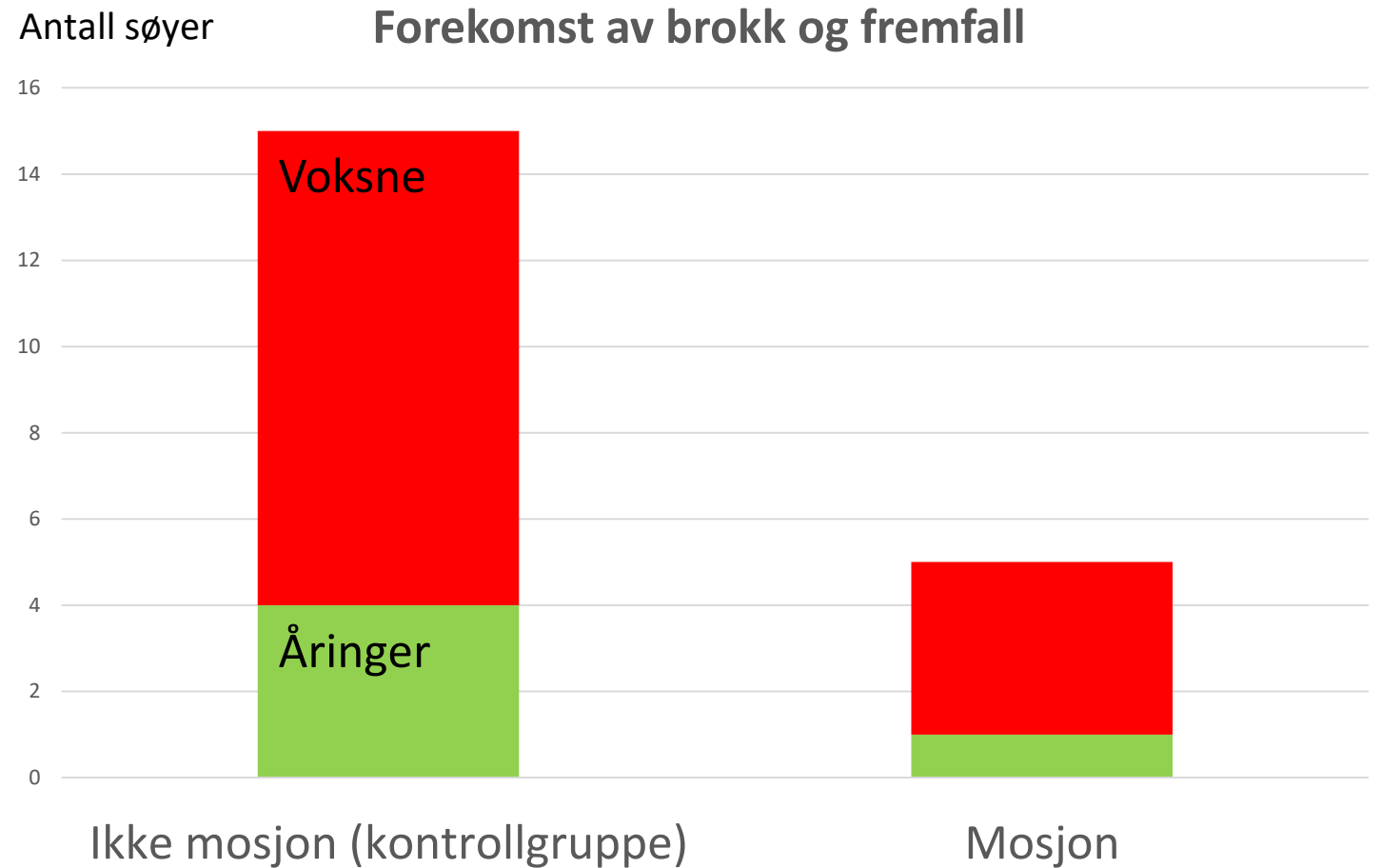
Mosjon – effekt på fødselsvansker, feilstillinger og dødfødsler?

Ikke statistisk signifikant forskjell mellom gruppene i dette forsøket

Forekomst av sykdom hos søyer

- Få sykdomstilfeller i dette forsøket

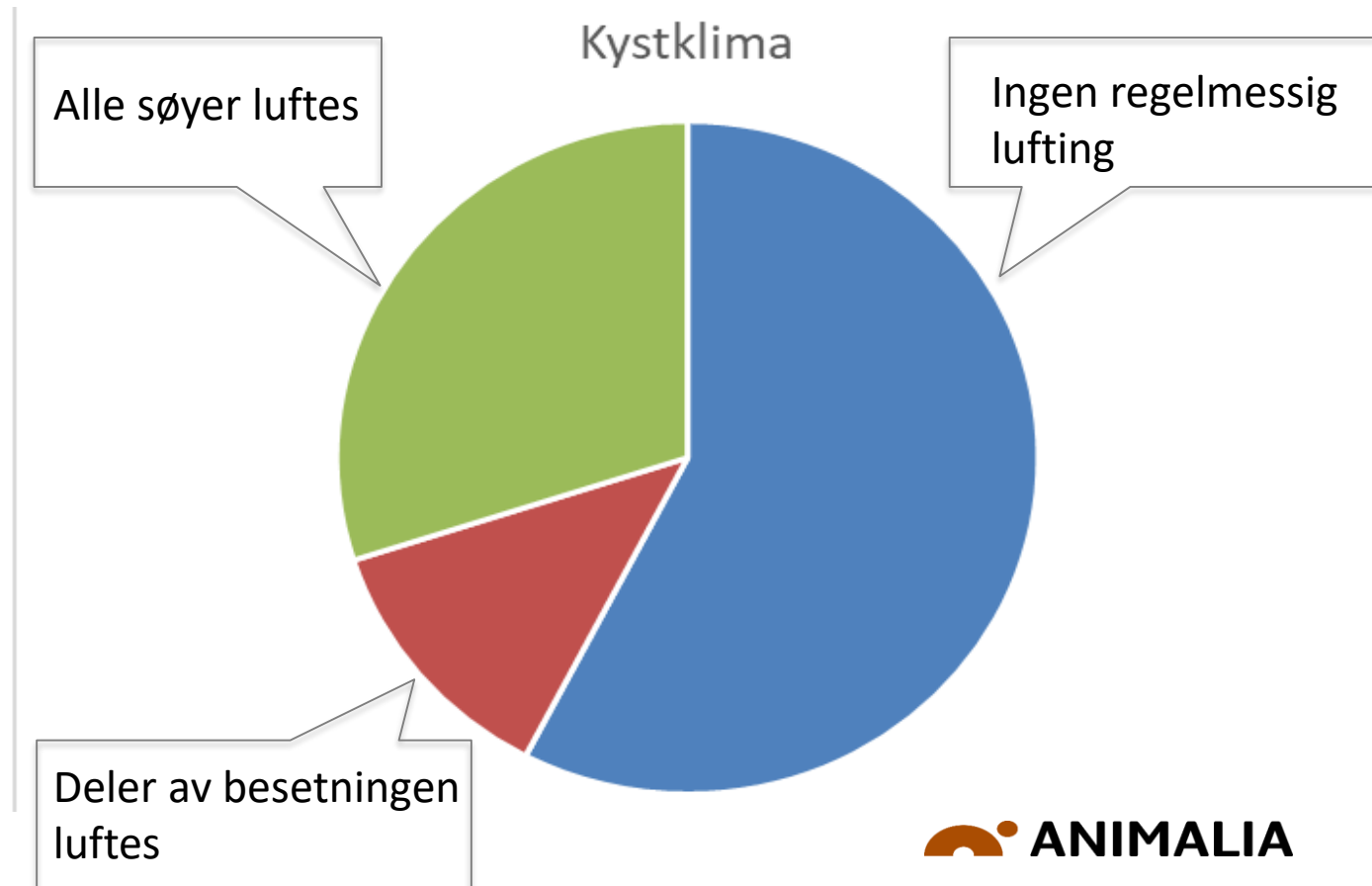
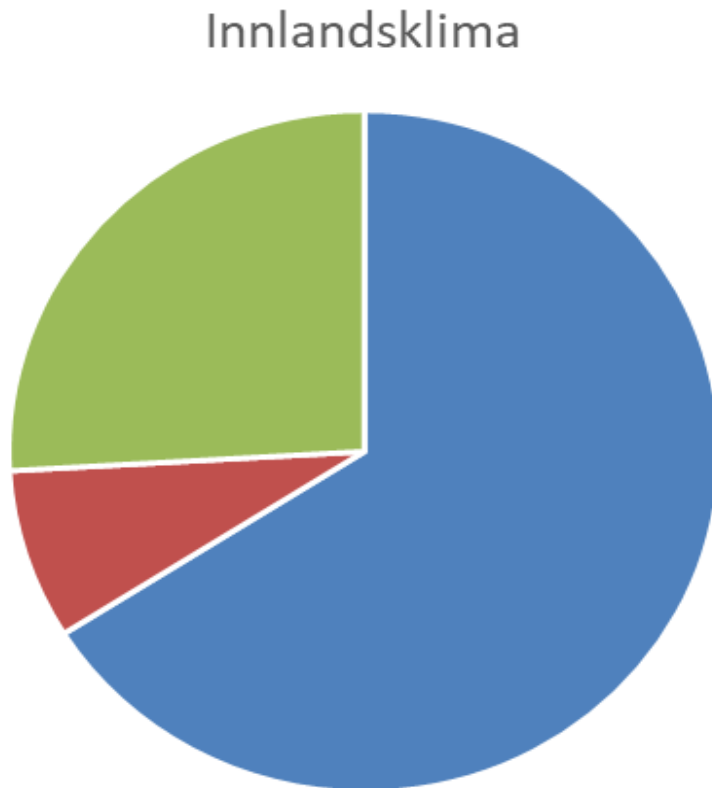
Spørreundersøkelse

- Sendt til 5343 sauebønder (medlemmer i Sauekontrollen), 1225 svar
- Areal per søye inne var ganske likt i de tre mosjonsgruppene

Mosjon	Antall besetninger
Ingen regelmessig lufting	659
Deler av besetningen luftes	113
Alle søyer luftes	293
Helårs utegang	126

Vinterklima

Litt høyere andel som luftet søyene ved kysten

Korrigeringsfaktorer

Andel fødselshjelp og lammetap øker med:

- økt kullstørrelse
- økende lammevekt
- Er større hos årslam

Det er ulikheter mellom raser

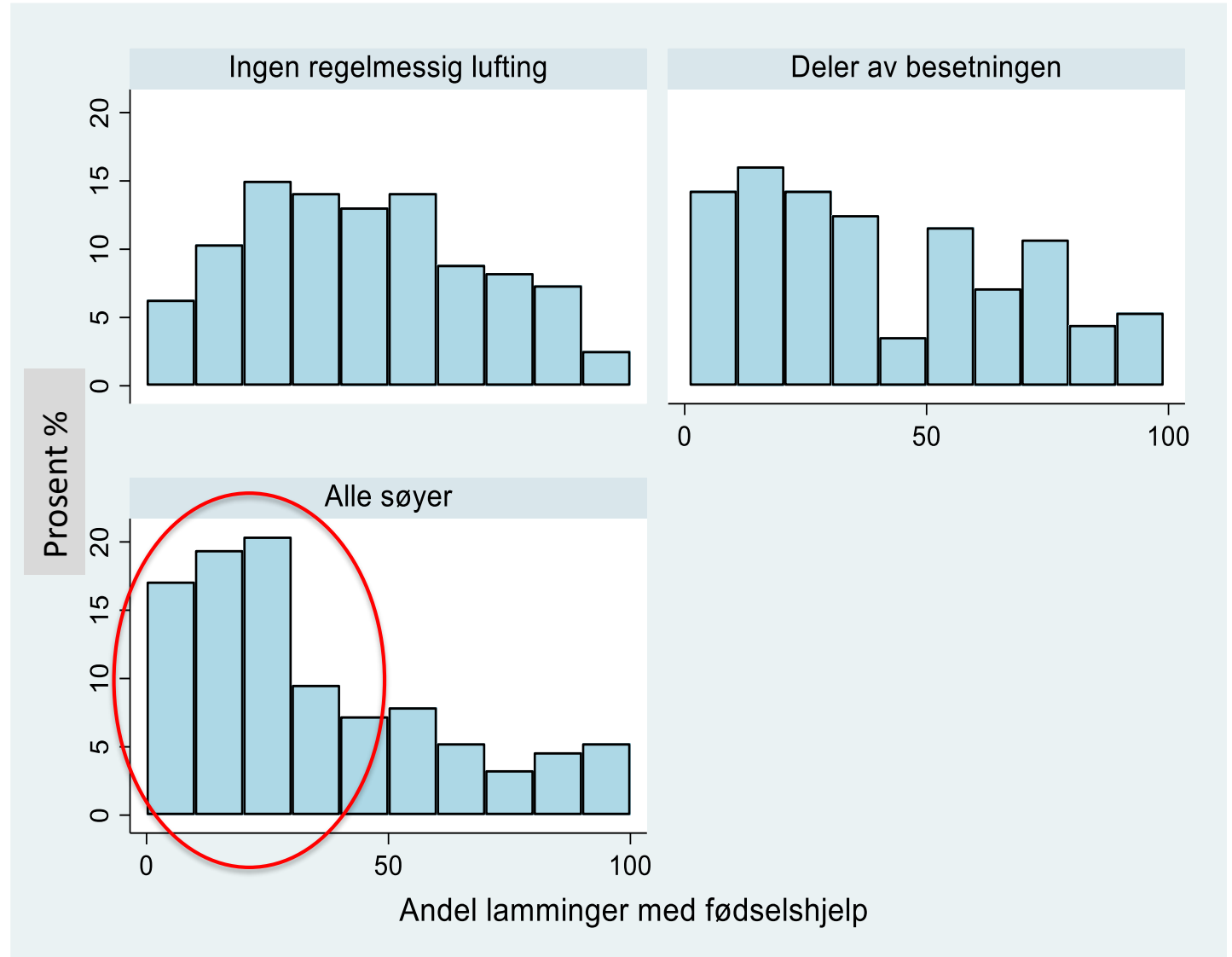
Mer utegang hos lette raser

Foto: Animalia/ Grethe Ringdal

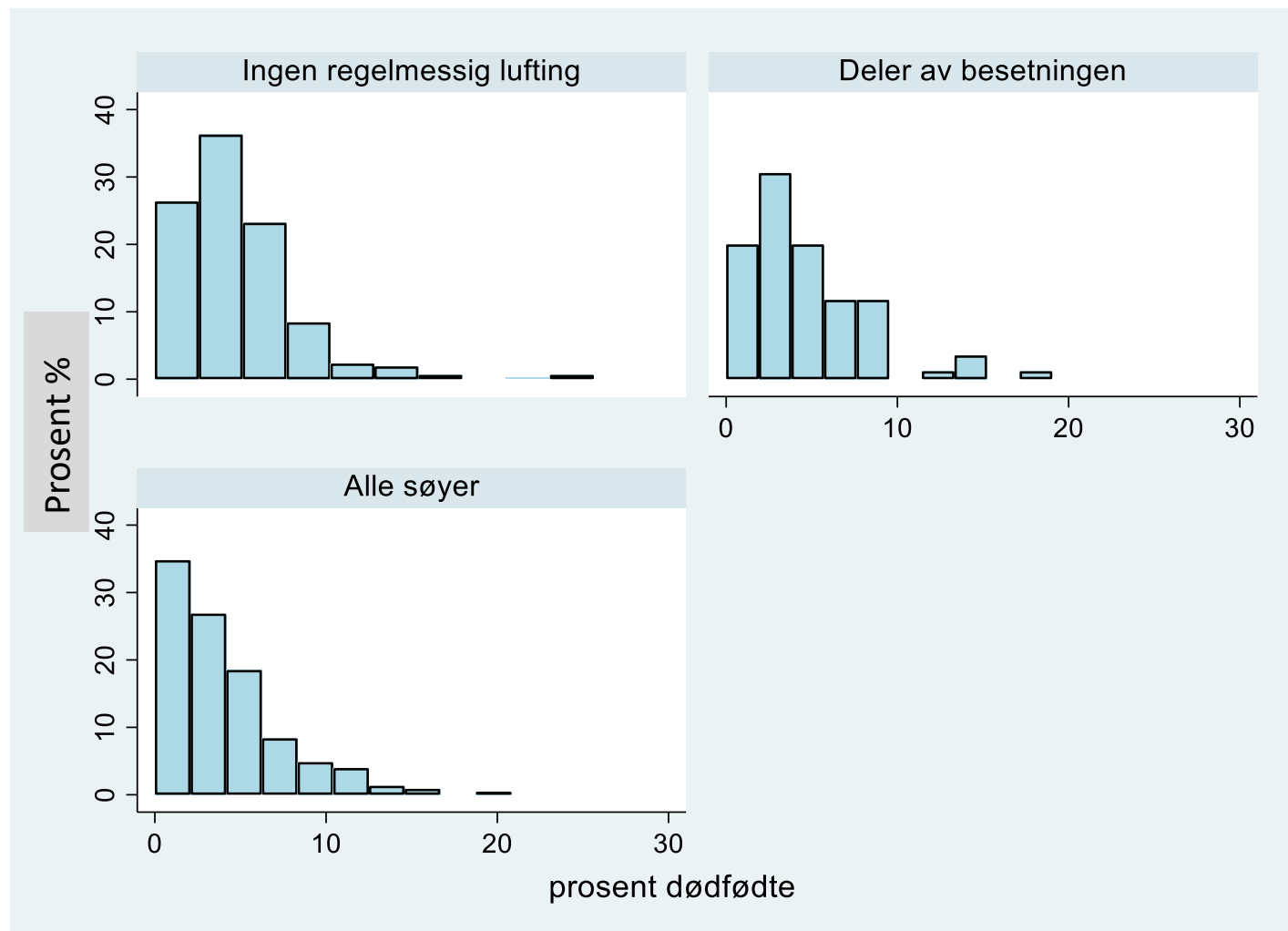
Sammenheng mellom lufting og fødselshjelp

- Mindre fødselshjelp i gruppen som lufter alle søyer
- Statistisk signifikant forskjell mellom gruppene (foreløpig resultat)
- Forskjell også når vi korrigerer for rase

Sammenheng mellom lufting og dødfødsler

- Lavest andel dødfødte i gruppen som lufter alle søyer
- Ikke signifikant forskjell når det ble korrigert for ulik rasefordeling

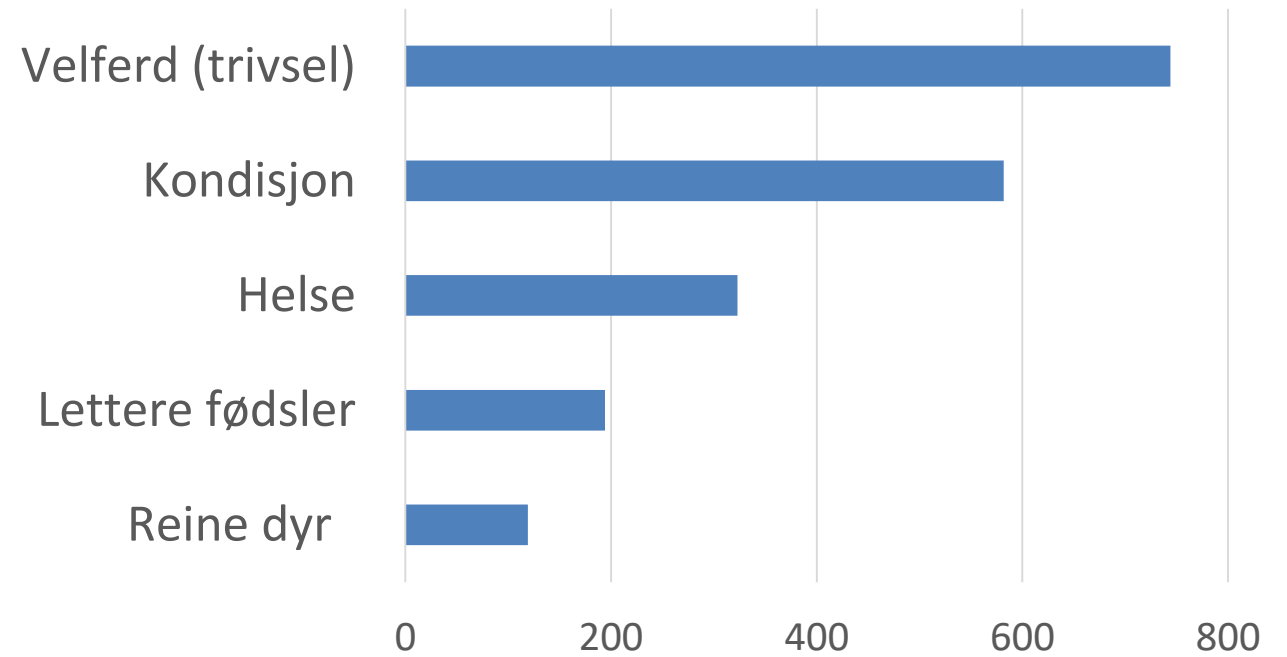

Hva ser du på som fordeler med lufting?

- Takk for mange gode tips!

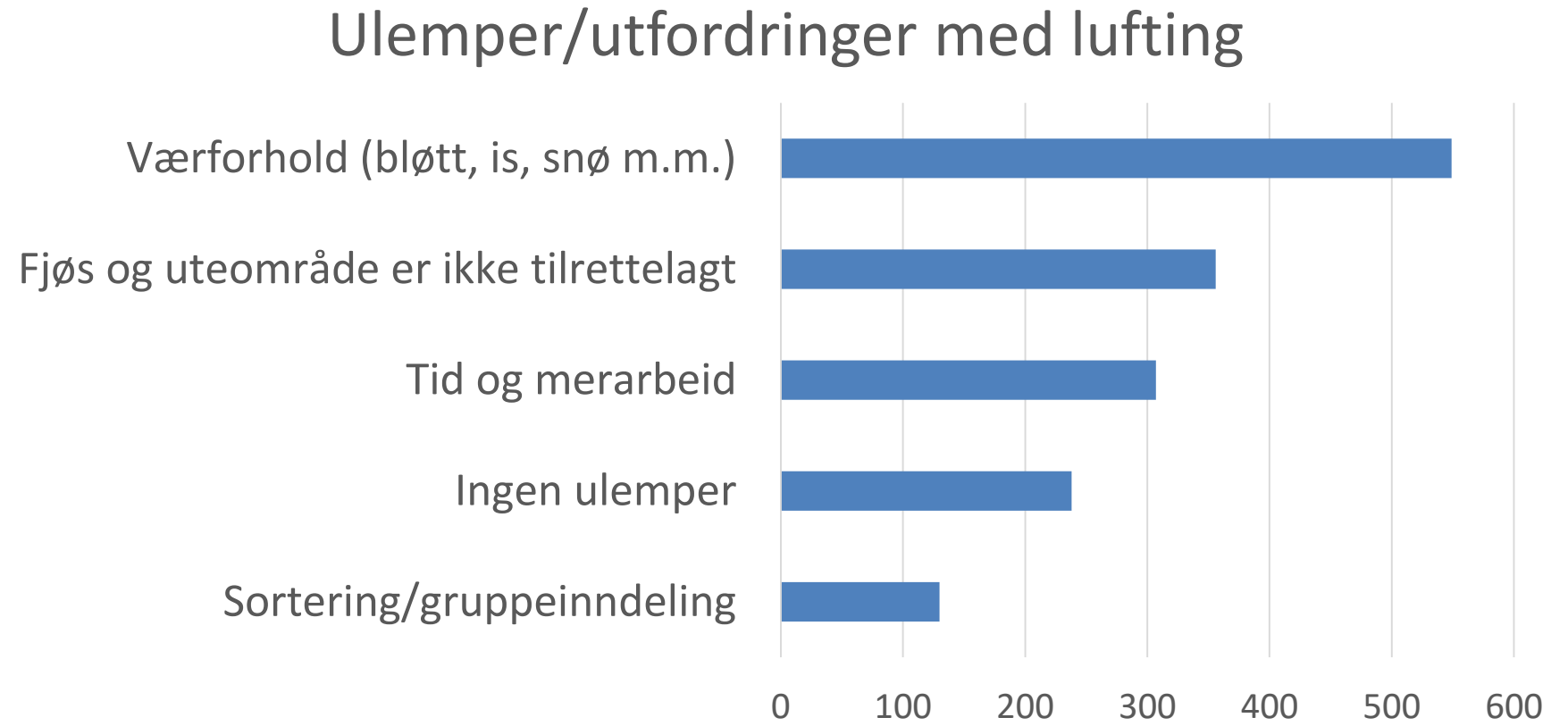
Fordeler med lufting

Arbeidsbesparende Fôring Bra-for-dyra
Kondisjon Leiking
Drektighet
Lamming Aktivisering Fleksibilitet
Livskraftige-lam Mindre-feilstilling
Lettvint Omdømme Velvære Reine-dyr
Triveligere Økonomi Alt! Bedre-amming
Robuste-dyr Hundetrening Dagslys
Mindre-rangproblematikk Bevegelse
Hygiene Jurhelse
Koselig Mosjon Plass
Drift Mindre-smittepress
Trivsel Variasjon Appetitt Sollys
Flokkatferd Håndtering
Sunt Fjøsstell Glade Livskvalitet Naturlig
Observasjon Fjøsklima Roligere
Ingen Klauvhelse Dyrevelferd
Friskluft Ullkvalitet Liggekomfort
Helse Færre-dødfødsler
Passelig-hold Kulturlandskapspleie
Restitusjon-etter-lamming Frihet

Hva ser du på som ulemper/utfordringer med lufting?

- Passer ikke for alle

Praktiske tips

- Dyra
- Fjøset og sortering av dyr
 - Port for hver bing
 - lettgrinder
- Overgang ute/inne
 - Plaststrimler i døråpning
 - Åpninger på gavl - snøras
- Uteområder
 - Drenering
 - Mulighet for å brøyte
- Fôring
 - Avstand
 - Flytting
- Andre ting
 - Bruk av hund
- Totalt 403 innspill

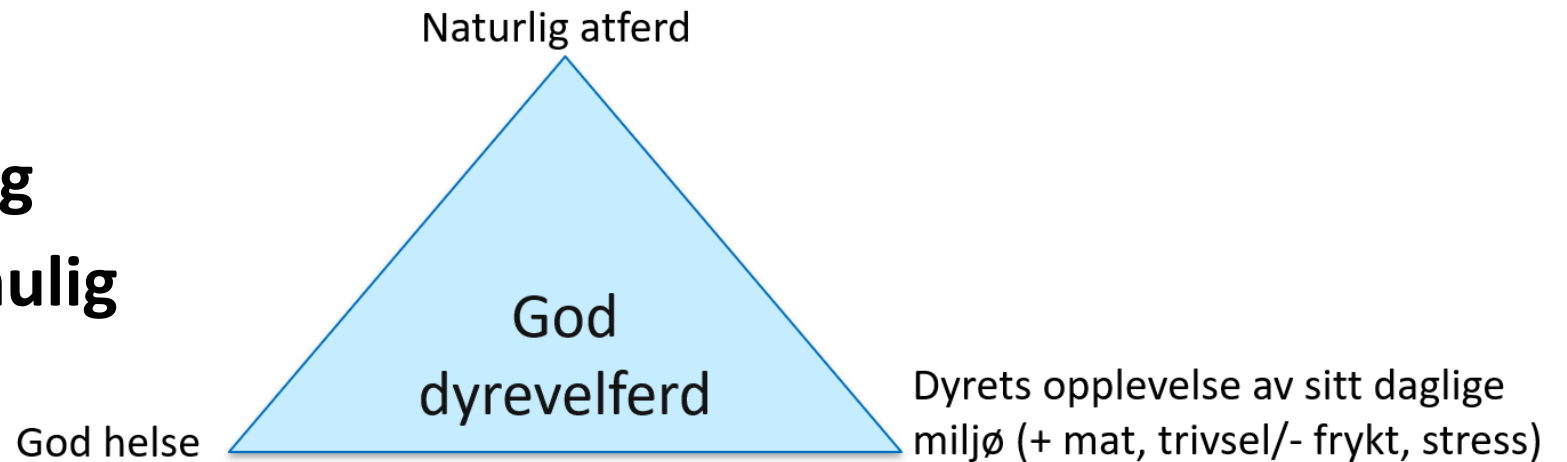
Avslutning/konklusjon

- Fokuset på dyrevelferd vil øke også i saueholdet framover
- Viktig å tilrettelegge også i innefôringsperioden

Vi ønsker

- så lavt lammetap som mulig
- så få fødselsvansker som mulig

Bevissthet er også et tiltak

- Takk til produsentene som har deltatt i feltforsøket, og alle som har svart på spørreundersøkelsen!

Der hvor ingen kunne tru – Gamvik, Sørøya 2015

